TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI

TÜTÖS

genç fikirli demek, gerçek fikirli demektir.
ATATÜRK

KASIM 1970

TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANIDIR

YIL: 4 — SAYI: 44

E. T. Y. ö'de bir devrimci öğrenci daha vuruldu

Yakalanan sanıkların üstünde 4 tabanca bulundu

Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda, 6 Ekim 1970 Salı günü, öğleden sonra, saat 14.00'de Elektrik ve Elektronik Atelyelerinin pencerelerine mevzilenen bazı öğrencilerin açtıkları ateşle Devrimci öğrenci Derneği Yönetim Kurulu üyesi Hüseyin Tüysüz ve Körler Okulu öğrencilerinden Hamza Güldül vurulmuşlardır. Karnına iki kurşun isabet eden Hüseyin Tüysüz ve ayağından yaralanan Hamza Güldül orada bulunan öğrencilerin yardımı ile Devlet Demiryolları Hastahanesine kaldırılmışlardır. Derhal ameliyathaneye alınan Hüseyin Tüysüz'ün ameliyatı 5,5 saat devam etmiş kurşunların mide ve kalın barsakta açtıkları delikler dikilmiştir. Üçgün komada kalan Hüseyin Tüysüz'ün durumu günden güne iyiye gitmektedir. Hüseyin Tüysüz'ü tedavi eden hekimlerin bildirdiklerine göre kurşunların çıkarılması için bu günlerde ikinci bir ameliyat daha yapılacaktır. Olay öğrenciler arasında üzüntü yaratmıştır. Çünkü Öğrenci Derneği yetkilileri yeni öğretim yılının başladığı gün Okul İdaresine başvurarak bazı öğrencilerin okulun koridorlarında silahlı dolaştıklarını Eelektronik Bölümü öğrencisi Mehmet Özdemir ile diğer devrimci öğrencileri vurmak için fırsat kolladıklarını bildirmiş-

(Devamı Sayfa 3'de)

başyazı

İntibaklar yapılırken

Mehmet Emin ZORKUN
TÜTÖS Genel Başkanı

Kamuoyunu ilgilendiren ve son günlerde, üzerinde en çok tartışılan konulardan biri de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu nu büyük ölçüde değiştiren 1327 sayılı Kanunla 1322 sayılı Genel Kadro Kanunudur.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, Devlet personeli reformunu gerçekleştirmek düşüncesi ile hazırlanmıştır. Devlet Memurları Kanunu tasarısının gerekçesinde bu reformun nedenleri, Devlet yönetiminden sorumlu olan siyasal kuruluşları böyle bir reforma zorlayan sosyal ve ekonomik koşullar ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun en belirgin niteliği, Devlet memurlarını mesleklerine görevlerinin niteliklerine göre sınıflandırması, Devlet memurlarına kendi sınıfları içinde en yüksek dereceye kadar ilerleme olanağı sağlaması ve asıl önemlisi Devlet memurluğunda ilerleme ve yükselmeyi meslek ve görevde gösterilen başarıya bağlamasıdır. Ayrıca, Devlet memurlarına hizmet karşılığında verilmekte olan aylık ücretin, çeşitli ekonomik etkenlere göre her yıl Bütçe Kanunu ile katsayının yeniden tespit edilerek ayarlanabilmesi, uygulamada, gerçekten ileri bir anlayışın ürünü olarak değerlendirilmelidir.

Bilindiği gibi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun, 1327 sayılı Kanunun 4. maddesi ile değiştirilen 33. maddesine göre kadrosuz Devlet memuru çalıştırılmaması, ayrıca genel ve katma bütçeli kuruluşlarda, Devlet memuru tanımına giren kişilere de gördürülen hizmetlerin gerektirdiği görevler için tespit edilen kadroların her yıl Bütçe Kanununda gösterilmesi gerekmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, genel ve katma büt-

(Devamı Sayfa 3'de)

Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda yeni müdür seçildi

2 Ekim 1970 tarihinde yani yeni öğretim yılının başlamasından üç gün önce Müdürlüğünden ayrılarak Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişliğine atanan Ali Erkan'ın yerine Bakanlığın seçim isteğine uyarak E.T.Y.Ö. Okulu öğretmenleri Ağaç İşleri Bölümü Öğretmenlerinden Dr. Cevat Alkan'ı Okul Müdürlüğüne seçmişlerdir, Seçim sonucuna uyularak E.T.Y.Ö.O. Müdürlüğüne Millî Eğitim Bakanlığınca atanan Dr. Cevat Alkan, 14 Ekim 1970 tarihinde görevine başlamıştır.

Cevat Alkan kendi anlayışına uygun bir yönetim kadrosu oluşturmak için çalışmalar yapmaktadır.

Özel Okulların devletleştirilmesi için kanun teklifi

Öğrendiğimize göre bir süre önce CHP den ihraç edilen İçel bağımsız Milletvekili Celâl Kargılı hazırlamış olduğu ve bütün özel öğretim kurumlarının devletleştirilmesini öngören bir kanun teklifini 5 Ekim 1970 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına vermiştir.

(Devamı Sayfa 3'de)

Atatürk'ü anıyoruz

Büyük Türk Ulusunun başında ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın özgürlüğü için bayrak açan, emperyalizme ve sömürüye karşı savaşta tüm mazlûm uluslara önder olan Atatürk'ü her 10 Kasım'da daha iyi anlıyor ve yaptıklarını daha iyi değerlendiriyoruz. İnsanın insanı sömürmediği insancıl bir toplum düzeninin kurulması için Türk Gençliği, devrimci aydınlar, emeğinin karşılığını alamıyan işçiler ve kapitalizm öncesi ilkel üretim ilişkilerinin insafsız çarkları arasında kendi kaderine terkedilmiş köylüler yıllardan beri 27 Mayıs Devrim Anayasanın verdiği hak ve olanaklardan yararlanarak savaşmaktadırlar. Bu savaşta, Birinci Kurtuluş Savaşında olduğu gibi O, bizim başımız Başkumandanımızdır.

"Her şeye rağmen muhakkak bir nûra doğru yürümekteyiz. Bende bu imanı yaşatan kuvvet, yalnız, aziz memleket ve milletim hakkındaki pâyansız muhabbetim değil, bugünün karanlıkları, ahlâksızlıkları, şarlatanlıkları içinde sırf vatan ve hakikat aşkile ziya serpmeğe ve aramağa çalışan bir gençlik gördüğümdür.."

GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

"Ne mutlu Ata'sı olan millete,,

RUŞEN EŞREF ÜNAYDIN

Sen yaşarken milletini el üstünde tutardın. Bütün duygun, düşüncen kaygun, şevkin ona idi. Her bir nutkunda cephe komutanından Kurmay başkanından neferine kadar zafer yığınının yiğitliğine, üstünlüğüne, kutsallığına hayranlığını söylerdin. Civanmert sesinle onları alkışlardın. Kendinden bir söz etmezdin; taa o güne kadar ki kendi emeğinle ve şanlı milletinin emeliyle kurduğun yeni devletin başkentinde Cumhuriyetin Onuncu Yılı, koca meydanı kaplamış mahşer gibi bir halk önünde geniş ve

IŞIN

Boş Zamanlar

Gençlik ve Spor Bakanlığı içinde kurulan, "Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğünce" -boş zamanlar- değerlendirilecekmiş..

Bize kalırsa, bu Genel Müdürlük, Eğitim Bakanlığı ile hemen işbirliği yaparak boş zamanı olanlara yaygın eğitim kursları açmalıdır. Kursu verenler (!) ile, kursa devam edenlerin (!) -boş zamanları- böylece değerlendirilmiş olur da..

Yüksek Öğretim kurumları tasarısı meclis'de

Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz "Devlet Yüksek Öğretim Kurumları Kanunu" tasarısının T.B.M.M. ne sevkedildiğini açıklamıştır. Millî Eğitim Bakanı bu tasarıya değin açıklamasında "Yüksek öğretim kurumlarının statülerinin farklı olduğunu, bunun huzursuzluk yarattığını, Devlet Yüksek Öğretim Kurumları Kanunu tasarısı kanunlaştığı takdirde bu huzursuzluğun ortadan kalkacağını, yüksek okulların öğretim ve öğretmenlerin bağlı olacakları statü bakımından eşit seviyeye getirebileceklerini, mezunların istihdamında bütünlük ve ahenk sağlanacağını" belirtmiştir.

E.T.Y.Ö'de müdür yardımcıları istifa ettiler!

Öğrendiğimize göre E.T.Y. Ö.O. Müdür Yardımcıları, Sayın Ali Erkan'ın Bakanlık Müfettişliğine atanmasından sonra toptan istifa etmişlerdir. Ancak bu istifaların resmiyete ko-

(Devamı Sayfa 3'de)

GÖRÜŞLER

Okullarımızda ders dışı çalışmaları

İLKER KINACI

Öğretmen adaylarına, bütün inandırıcılığını üzerine toplıyarak "Ders dışı Çalışmalarının" eğitim ve öğretime katkısını anlatıyordu kır saçlı öğretmen.

— Ders saatlerinde öğrenciye kazandırılamıyan alışkanlıklar ve öğrenim boşlukları, ders dışı çalışmalarla giderilmelidir Diyordu.

Örnekler verdi sözlerini kanıtlıyan. Kazandı öğrencilerini sonunda. Öğrencileri, kendilerinde eksik gördükleri alışkanlıklar ve davranışların zamanında giderilebileceğine inanmışlardı. Boş geçen yılların hesabını kime soracaklardı? "Böyle gitmemeli" diye düşündü birçokları.

Göreve başladılar okullarda. Ders dışı çalışmaları yönetecek rehber öğretmenlerin seçiminde gerçekle karşılaştı hepside. Toplantıyı yönetenler, (Çoğu kez o güne ve o dakikalara sakladıkları) bütün sevimliliklerini kullanarak :

— Şu işi bir bitirelim arkadaşlar. Muhsin Beyi, çiçekleri vazoda görmeyi daha çok severim demesine rağmen Bahçelik Koluna yazıyoruz. Diyebiliyordu.

Toplantıdan çıkarken :

— Olmadı. Olmadı Olmadı. Diye haykırmak istediler ayrı ayrı.

Kendilerine verilen görevi en iyi şekilde yaparak durumun değişebileceğin kanıtlamıya çalıştılar. Çok azı şanslı idi. Anlayışlı yöneticiler ve arkadaş çevresinde buldular kendilerini.

Büyük çoğunluk ise: kendilerini "Genç heyecanlı ve tecrübesiz" bulanlar ile çalışmak zorunda kaldılar. Davranışlarında ard niyet aradılar. Bulamasalar bile yakıştırdılar. Yıpratıldı sonunda. Kendilerini yıpratanlar gibi.

"Böyle gitmesin diyenler" bulmuşlardı aksaklığın nedenini :

— Öğrencileri örgütlemek gerek, diyorlardı.

(Devamı Sayfa 2'de)

EPİKTETOS'UN KANDİLİ

Epiktetos Milâdi I. Yüzyılda Hiyerapolis'te yaşamış bir bilgedir. Özgürlüğü savunduğu için uzun yaşantısı çilelerle doludur. Gecelerini ışıtan ve ikibin yılın ötesinde hâlâ sönmeyen kandilini yazımızın başlığına sembol olarak koyduk.

Görüntüler yeterince net değilse, kusuru ışıkta değil karanlıkta aramalıdır.

Kemal DİNÇEL

Geçmişte bugün...

Eskiler "Hafıza'i - Beşer nisyân ile malûldür" demişler. Yâni, unutmak insanlara özgü bir hastalıktır. Geçmişin acıları yüreklerinde çöreklenmiş bazıları bu unutkanlığı yararlı bulmuş; Tevfik Fikret gibi "Unutmak ezeli bir şifadır" demiş. Bazıları "Gelecek geçmişten hız alır" gibilerden iri sözler söylemiş.

Biz konuyu daha farklı bir açıdan ele aldık. Gerçekten insanlar hiç unutmasalardı ilkokulu bitirince ordinaryüs profesör olan çocuklardan tutunuz da, on yaşındaki atom alimlerine kadar çok farklı bir Dünya'da yaşardık. Ancak, işin bir de sosyal yönü var. Devlet yönetiminde yetki ve sorumluluk almış kişiler hakkında değer yargıları da tersine dönecekti. Örneğin, bir yetkili toplantıda peşpeşe vaadlerde bulunmaya başlayınca hiçbir alkış yükselmiyecek, dinleyenlerden birisi kalkarak "Zâtı âliniz falan tarihte, filân saatte ,feşmekanca yerde aynen şunları ifade buyurmuştunuz. Aradan şu kadar yıl geçti gerçekleşmedi" deyince hoşafın yağı kesilecekti.

Ama ne çare, insanlar unutur!.. İşte bu sebepten önemli kişilerin beyanlarını, (akıl defterimize güven olmadığından), yıllardan beri bloknota geçirmeyi alışkanlık edindik. Günün birinde yapraklar tersine çevrilince, iflas etmiş mahalle bakkalının veresiye defterine bakışı gibi, şaşıp kalıyor insan.

Yerimizin darlığı dolayısı ile işte size yüzlerce örnekten bir tanesi :

29 - XII - 1967 günlü TRT haber bülteninde bir yetkilinin konuşması: "Öğretmen ve memurların sosyal durumlarını garanti altına almak üzere, mesken yapımı için yirmi yıl vâdeli kredi sağlanması, öğretmen pazarlarının açılması, dinlenme kamplarının kurulması, öğretmen çocuklarına burs verilmesi gibi konularda çalışmalarımız hızla devam etmektedir."

Nasıl beğendiğiniz mi? Aynı yöntemi sizlere de öğütleriz. Malûm, "Hafıza'i Beşer nisyân ile mâlûldür" ama, "küçük bir bloknot da mâziye açılmış penceredir."

Mâzi deyince hatırladık. Çocukluğumuzda şimdiki gibi öyle show müziği, Beatles Topluluğu, Rocken- Roll dansları falan yoktu. Kimse sarası tutmuş gibi saç baş karışarak sallanıp yuvarlanmazdı. Garip isimli karmakarışık enstrümanlar yerine, bol reçineli kirişinden acıklı sesler çıkarak bir kemanın eşliğinde akıllı uslu tango oynardık (!).

Mazi kalbimde bir yaradır.
Bahtım saçlarından karardır.

Bakın, nereden nereye atladık. O günler artık çok uzaklarda kaldı. Şimdi defterimizdeki yakın olaylara bakarak "Mâziyi derhâtır eyleyip" avunuyoruz.

GÜMÜŞ DERE DURMAZ AKAR

Söz geçmişten açılınca bir anımızı daha hatırladık. Teknik Öğretmen Okulundaki öğrencilik yıllarımızda, yani bundan çeyrek asır önce, Beşevler ile okul arasında sıra sıra kuyular vardı. Şimdi adı bir meydana verilmiş zamanın valisi "Ben parayı toprağa gömemem!" diyerek kanalizasyon yerine asfalt yaptığı için, Başkentin kibar semtlerinin bütün dışkıları arazözle taşınarak bu çukurlara lara boşaltılırdı. Doğru dürüst yol olmadığından "dere tepe düz gider", bu çukurların yanına gelince burunlarımızı tıkıyarak finişe kalkardık.

Aradan yıllar geçti. Kuyular kapatıldı. Açık kanal asfaltlandı. Köprü altındaki künkler birkaç defa patlayıp çevreye yayıldı ve kaç kış geçit bulmak için sek sek oynandı ise de, yirmibeş yıl sonunda onun da hakından gelindi.

Şimdi Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulunun hemen arkasından bir lâğım dereciği geçer ki, açıkta çağıldar durur.

Bir yabancı gazeteci "İnsanlar Batıda tesadüfen ölür, Doğuda tesadüfen yaşar" demiş. Koleranın kolgezdiği geri bırakılmış ülkemizin balçık köyleri, kasabaları dikkate alınınca bu küçücük derecik de, şiirlerde sözü edilen "gümüş dere" sayılır.

YORUMSUZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 20. Maddesi şöyle der : "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla, tek başına toplu olarak açıklıyabilir veya yayabilir. Kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz".

Bu maddeyi bilmeyenlere, görmiyenlere, duymayanlara; bilmezlikten, görmezlikten, duymazlıktan gelenlere (görülen lüzum üzerine!) bir kere daha hatırlatırız.

Quo Vadis?

Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda, 4 yılı aşkın müdürlüğü sonunda olumsuz icraatı ve öğrencileri biribirine düşüren girişimleri geç de olsa anlaşılarak istifa etmek zorunda bırakılan sabık müdür, bazı öğretmenlerin isteği üzerine ayni okul öğretmenlerinden TÜTÖS Genel Başkanı M. Emin Zorkun ile Merkez Yönetim Kurulu üyesi Kemâl Dinçel hakkında tahkikat talep etmiş bulunuyordu. Millî Eğitim Bakanlığınca görevlendirilen müfettişler, okulda, şikâyetçi öğretmenlerle diğer bazı öğretmenlerin ifade ve tanıklığına başvurarak yaptıkları tahkikatı sonuçlandırmış bulunmaktadırlar. Buna göre M. Emin Zorkun Okul Genel Kurulunda yaptığı eleştiriden Kemâl Dinçel de sabık okul müdürünün icraatını tasvip etmediğini söz ve oyu ile belirtmiş olduğundan ötürü Bakanlıkça, mahkemeye sevkedilmek üzere Ankara Yenimahalle İlçe İdare Kuruluna verilmişlerdir. Bu kurul 23 Eylül 1970 tarihinde toplanarak M. Emin Zorkun hakkında "Lüzumu muhakeme", Kemâl Dinçel hakkında da "Meni muhakeme" kararı almıştır. Toplumumuzda üzüntü yaratan bu girişimlerin gerçek nedenleri ileride ayrıntılı olarak açıklanacaktır. TÜTÖS, şimdilik, Hukuk Danışmanının aracılığı ile durumu yakından izlemektedir.

Özel okullardan mezun Olanlar üyeliğe kabul edilmiyor

Elektrik, Gemi, İnşaat, Kimya, Maden ve Makina Mühendisleri Odaları ile Mimarlar Odası temsilcilerinin katıldıkları Odalararası Kurul, verilen haberlere göre özel mühendislik okullarından mezun olanların üyeliğe kabul edilmemelerini kararlaştırmıştır. Bunun üzerine Bayındırlık Bakanlığınca yeni bir "Meslek Odaları Kanunu" tasarısı hazırlanmış ve bu tasarıda mimarlarla mühendislerin mesleklerini icra etmek için odalara üye olmaları zorunluğunun kaldırılması öngörülmüştür.

10 Ekim 1970 Cumartesi günü Odalararası Yürütme Kurulu adına bir basın toplantısı düzenleyen Atillâ Yalçın şunları söylemiştir : "Türkiye meslek kuruluşlarının sorumlu ve bağlı oldukları güç Türkiye halkıdır. İktidarların maşası olmayı kesinlikle reddediyoruz. Bu tasarının amacı, kamu yararına gerçek bir baskı grubu olarak çalışmaya başlayan odaları güdümlü hale getirmektir."

Hüsnü Koçmar İngiltere'ye gitti...

İstanbul Motor Sanat Enstitüsü Dizel Atelyesi Şefi ve TÜTÖS Şube Temsilcisi Hüsnü Koçmar, 4489 sayılı Kanuna göre mesleki bilgi ve görgüsünü arttırmak maksadiyle 1 Ekim 1970 tarihinde İngiltere'ye gitmiştir.

Hüsnü Koçmar İngiltere'de 1 yıl kalacaktır. Gazetemiz Hüsnü Koçman'a İngiltere'deki çalışmalarında başarılar diler.

Önemli duyuru

İki yıldan beri yürürlükte bulunan ve meslekdaşlarımız tarafından büyük bir ilgi gören "Sosyal Grup Sigortamız'a" ait broşürler bazı üyelerimizden sık sık gelen istekler üzerine Gazetemizin bu sayısı içinde yeniden gönderilmektedir.

Kendi ihtiyarlığını, eşinin ve çocuklarının yarınlarını günümüzün modern anlayış ve olanakları içinde güven altına almak isteyen bütün meslekdaşlarımıza hararetle tavsiye ettiğimiz bu mesleki kuruluşa ait broşürün mutlaka okunmasını ve içindeki giriş fişinin doldurularak Genel Merkeze yollanmasını önemle rica ederiz.

TÜTÖS
Merkez Yürütme Kurulu

GÖRÜŞLER

(Baştarafı Sayfa 1'de)

Çözüm : Öğrenci Örgütleri.

Ders dışı çalışmaları, yönetmelik maddelerine göre Rehber Öğretmen seçmek, bir gurup öğrencinin adını listeye sıralamakla bu güne değin hedefini ulaşamamıştır. Bundan sonrada ulaşamaz. Bu gün okullarımızda ders dışı çalışmaları, öğrenciyi disiplin kuru korkusu ile; öğretmeni maaş ve ücret kesimi tehditi ile bir araya getirerek yürütülmeye çalışmaktadır. Çoğu kez toplantılar, az öğrenci ve serbest saatlerin amaçsız son bulacağı için mutsuz öğretmen başkanlığında başlar miye çalışmaktadır. Çoğu kez toplantılar, az öğrenci ve serbest saatle ve biter.

Aksaklık açıkça ortada olduğu halde, neden toplantılara severek, "Öğrenci Örgütleri" kurulması yönüne gidilme? Uygulaması bir kaç okulda başarılı şekilde yürütülen örgütler, yurt, çapında her okulun kendi bünyesi içinde kurulamaz mı?

Öğrenci oylariyle seçilen yönetim kurulu görev bölümü yapar, çalışmaları rehber öğretmenler tarafından takip edilirse: eğitim ve öğretimin kazançları neler olacaktır Sorusunu cevaplıyalım.

— Öğrenci örgütleri kurulması yönüne gidildiğinde: öğrenciler seçme ve seçilme bilinçi kazanacaklardır.

— Yarının yöneticileri olacak liderler ortaya çıkacak, kendilerine genç yaşlarda yetiştirme olanağı hazırlanacaktır.

— Su yüzüne çıkmamış öğrenci sorunları ortaya atılacak; çözüm yolları araştırılarak bulunacaktır.

—Öğrenci, bir işi başarmanın mutluluğuyla kişiliğini geliştirecek; kazanacakları sosyal alışkanlıklar kendilerinil çevrelerini aradışı varlıklar haline getirecektir.

— Okul, tüm öğrenciler için özlenen bir çevre durumuna dönüşecektir.

Ulaşılacak amaçların başlıcaları bunlar. Bu amaçlara ulaşmak istiyen yöneticiler, şimdiki durumdan yana olmıyan öğretmenleri her zaman yanlarında bulacaklardır. Tabli isterlerse..

Doğum

Oğlumuz "Okan'ın" doğumunu Teknik Öğretmenlere müjdeleriz.
17.10.1970
Teknik Öğretmen
Fevzi Güvensoy
ve
Eşi

Oğlan babalarına müjde
ben geldim.
Armağan Harman
Babası Ali Harman — Anası Zehra Harman

Ben geldim.
Beni sevenleri severim.
Oğlu olan aileleri tercih ederim.
Şule Kamer
Babası Galip Kamer — Anası Ayşe Kamer

Teknik Öğretmen
Naim DURMAZ ve Eşi,
Oğulları *AYTEKİN*'in
doğumunu tanıdıklarına
duyururlar.
Samsun, 29.8.1970

Nişan

Fransızca Öğretmeni
Sevgi Ataman
ile
Teknik Öğretmen
Soner Kiracıoğlu
nişanlandılar.
19.10.1970

Öğretmen
SAİME PAMUKÇU
İle
Teknik Öğretmen
NECDET İZLER
nişanlandılar.
Ankara, 5.9.1970

Nikâh

FİGEN TOPALFAKIOĞLU
İle
Teknik Öğretmen
KÂZIM SUMSAK
evlendiler.
Adıyaman, 6.8.1970

SEVİM AYGÜN
İle
Teknik Öğretmen
FAİK YILMAZ
evlendiler.
Zonguldak, 20.9.1970

İNCELEMELER

(Baştarafı Sayfa 4'de)

okumuş sayılan Mısır bu çeşit birçok kritere göre az gelişmiş bir ülkedir. Fakat orta ve yüksek öğretim ele alındığında yarı - gelişmiş bir ülke durumundadır.

Mısır'da nüfusa oranla üniversitelerde bulunan öğrenci İngiltere'dekinden fazladır ve Batı Almanya'ya kıyasla iki misli öğrenci orta ve yüksek öğretim kurumlarındadır. Mısır'da bir tehlike işareti olacak kadar çok sayıda üniversite mezunu işsiz vardır ve hükümete zaten çok sayıda memurla dolu olan Bakanlıklarda katiplik ve küçük memurluklar gibi işler bulması için devamlı baskı yapılmaktadır. Binlerce Mısırlı öğretmen, mühendis ve tarımcı komşu Arap ülkelerde öğretmenlik yapmak ve çalışmak üzere ülkelerini bırakıp gitmektedir.

Cemâl Abdül Nâsır hükümeti yüksek seviyedeki işsizliğin baskısını azaltmak ve Mısır'ın dengesiz eğitim sistemini düzeltmek üzere çeşitli yollar denemektedir. Üniversite mezunu işsizlerin daha az gelişmiş ülkelerde iş bulmaları teşvik edilmekte ve o ülkeler öğrencilerini Mısır üniversitelerine çekmeğe çalışmaktadır. Kalifiye teknisyenler ve idareci personel yönünden sıkıntı çekildiğinden eğitimin bu yönde gelişmesi ve yayılması plânlanmaktadır. Gereken öğretmenleri kolayca yetiştirebileceği için bütün çocuklara ilk öğretimi kısa zamanda temin etmek zorunda ve yeteneğindedir. Aklı selim Mısır'a, üniversiteye kaydolma oranını azaltmasını, buna karşılık orta ve yüksek öğretim standartlarını yükseltmesini tavsiye etmektedir. Mamafih, ana babaların ve çocuklarının fazla eğitim merakı ve arzuları bu hususu politik yönden imkânsız kılmaktadır. Sonuç olarak Mısır için en iyi ümit yüksek eğitim görmüş elemanların iş bulma imkânlarını artıracak ekonomik gelişmeye ulaşabilmesidir.

Bu üç ülke - Nayasaland, Kolombiya ve Mısır - Myers ile incelediğimiz dünyanın en gelişmişinden, hiç gelişmemiş olanına kadar 75 ülkesinden örneklerdir. Bu çalışmamız sonucunda ortaya çıkan birkaç genellemeyi özetlemek isterim.

Birinci genelleme, bir ülkenin ekonomik imkânları ile o ülke eğitiminin gelişmesi arasında kuvvetli bir korelasyonun mevcudiyetidir. Orta ve yüksek öğretim kurumlarına yazılmayı eğitimin gelişmesi seviyesi için bir gösterge olarak kabul ettğimizde, yetmiş beş ülkede eğitim seviyesi ile adam başına düşen G.S.M.H. arasındaki korelasyon emsalinin 0,888 olduğunu bulduk, İnsangücü yönünden bir ülkenin zenginliğini belirten en iyi gösterge, o ülkenin genç nüfusunun orta öğretime kaydolma oranıdır.

İkincisi, eğitimin tek başına bir ülkenin mamur hale gelmesini temine yetmediğidir. Örneğin Japonya eğitim seviyesi yönünden dünyanın en iyi on ülkesi arasındadır. Fakat gelişmiş ülkelerde ortalama 1.000 dolar olan kişi başına G.S.M.H. payı Japonya'da bu rakamdan çok düşük olup 300 dolar civarındadır. Mısır, Hindistan ve Tayland'da eğitim yönünden üst seviyede olmalarına rağmen adam başına düşen G.S.M.H. çok azdır; buna mukabil Suudî Arabistan, Liberya ve Venezüela gibi ülkelerde durum bunun tersidir. Açıktır ki, bir ülkenin ekonomik ilerlemesine tesir eden eğitimden başka; tabiî kaynaklar, yabancı pazarlar, dış yardımlar vb. faktörler vardır. Bu sebepten eğitime yapılan (X) dolar miktarındaki yatırım ekonomik gelişmede (y) miktarındaki bir istihsale sebep olur, diyemiyoruz. Bütün söyliyeceğimiz şey, iyi eğitilmiş ve motive edilmiş kişiler, bugün küçücük İsrail'in gösterdiği gibi, sınırlı tabiî kaynaklarına rağmen fevkalâde başarı gösterebilir.

Üçüncü bir ülkenin eğitime yapacağı yatırımın kendi ihtiyaçlarına ve gelişme safhasına uyar dengeli bir programa uydurmak zorunluğunda olması ve aksi halde memleketin sıkıntıya düşebileceğidir. Ekonomik yönden kalkınmak isteyen bir ülke, çeşitli tercihler ve eğitim programı için aşağıdaki belirtilen hususlar arasında uzlaşmalar yapmak zorunda kalacaktır: Nitelik ve nicelik, temel beşerî ilimler, devlet ve diğer talep merkezleri tarafından teşvik edici bir maaş düzeni ve okulda ve işyerinde meslekî eğitim, kişilerin fert olarak ihtiyaçları ve Devletin ihtiyaçları.

Dördüncü genelleme, bir ülkenin eğitime yapacağı yatırım ve eğitiminin amaçları gerçekçi bir şekilde ekonomik gelişme seviyesine uydurulmalıdır. Halbuki A.B.D. gibi bir ülkede lise eğitimi bir kişiye yarım - maharet istiyen bir iş için zor yeterken, geri kalmış veya kısmen gelişmiş bir ülkede bu eğitim, ülke daha ileri bir seviyeye ulaşıncaya kadar, üst seviyedeki işler için bile yeterlidir.

Beşincisi, eğitim kişide kuvvetli istekler yaratır ve daha fazla eğitime zorlar. Bu genelleme, ilerleme durumundaki bütün ülkeler için doğru olmuştur. İlkokulların gelişmesi, orta öğretim isteğini ve bu da çeşitli yüksek öğretim arzusunu yaratmaktadır. Tatmin edilebilecek maddî isteklerin aksine, eğitim isteği yalnız meslek statüsünde kişiye sonsuz bir ilerleme sağladığı için değil ,aynı zamanda insan kafası ve merakını tahrik eden, karşı konmaz yeni ufuklar açtığı için hiçbir zaman tam olarak tatmin edilemez.

Eğitimde ayrıntılı kantitatif araştırmanın kendisi, kalkınmanın bir faktörü olarak, bir gelişme ihtiyacı içindedir. Değişken unsurların çoğu, ekonomideki değişkenler gibi açıkca belirtilebilir ve eğitim politikasında da, diğer ekonomik durumlardaki gibi, rasyonel stratejiler tespiti gerekmektedir.

İlmin birgün ataleti ve iyi olmayan politik davranışları ortadan kaldırma yolunu bulabileceği maalesef beklenemez. Fakat eğitim , tarihin defalarca gösterdiği gibi, bütün insanlığı enerjik kılma ve teşvik etme tohumlarını ihtiva etmektedir.

"Ne mutlu Ata'sı olan millete„

(Baştarafı Sayfa 1'de)

sağlam göğsünü yırtan, asil sesini yıpratırcasına bir çoşkunlukla, karanlıkları bir an içinde parçalayan bir şimşek yalbırtısı gibi: "On beş yıldır sana çok vaatlerde bulundum; bahtiyarım ki hiç birinde isabetsizliğe uğramadım" diyerek saadetinin ne olduğunu belirttin!. Senin sesin o gün sâde karşındaki ovayı kaplamış yığını değil; onun ardındaki çatkın yüzlü dağları yankılarla ürpertecek; göz aşırı ufukları tutacak; göklere ve ruhlara ulaşacak kadar enginleşmişti!.

Sen o gün, o sesinle milletine hiç bir hesâba benzemeyen büyüklükte, tertemiz bir hesap verdin. Ve: "Ne mutlu Türk'üm diyene!" haykırışıyla gönlünü dolduran, göğsünü kabartan, geceni gündüzünü aydınlatan ışığın ne olduğunu duyurdun!..

Mahşer gibi halk Senin o şimşek sesine, -kendi cevherinin mânâsını en iyi bilmiş ve kullanmış sen eşssiz yiğite- derin bir gök gürlemesi mehâbeti ile cevap verdi.: "Yaşa, var ol!."

Bu söylediklerimi tasvir, teşbih sanma' Sen ki mübâlâğadan, gururdan hoşlanmazsın; Sen ki yalnız tükenmeyen hız, dinmeyen çoşkunluk ve sarsılmayan vefâ ararsın! Sen ki bu dünyanın bütün zenginliklerine, altınlı saraylarına sahip oldun da, hiç birine yüz vermedin; hiç bir hazineye el atmadın; zekânın bütün yaratıcı definesini, milletinin uğruna, milletinin aşkına, saçtın;
Sen ki dünya malı diye nen varsa göz yummadan önce kendi elinle milletine bağışladın; Sen ki yer yüzüne gönlünü vermek ve yer yüzünden sadece gönüller almak için gelip geçtin!.. Bunlar, Seni ve Milletini düşününce akla ve dile gelen, en doğru, en düz birer deyiştir.

Sen Onuncu yıl günü, o sonsuz çoşkunlukla Milletinin eşsiz cevherini nasıl başın üstünde taşıdınsa, bugün de Milletin Senin zarif endâmını Senin güzel ruhunu başları ve elleri üstünde: "-NE MUTLU ATATÜRK'ü olan Millete" sayhası ile taşıyor! Seni sonsuzluk yoluna bütün Milletin; Büyük Nutkunda, yaratıcı ve yaşatıcı eserini eline emânet ettiğin TÜRK GENÇLİĞİ, yarınki ümidin gökyüzü olan bütün Türk Gençliği götürüyor.

Devlet Başkanlarından ayakları çarıklı köylülere kadar, -solmaz hürriyet ve eşit hak havası içinde âhengi bozacak üstünlük, aşağılık ayırdı gözetmediğin- halkın Sana bitmez tükenmez sevgisi arasında dinleneceğin menzile doğru gidişindeki mehâbete bak, Ey Ebedî Atatürk!.. O, bir ayrılışın siyah gecesine benzemiyor! Çankaya tepelerinden Hüseyin Gazi'nin mor tepelerine doğru bakarken gördüğün doğuşun pembeliğine benziyor. Sen toprağa gömülmedin; yurdumuzun bağrına bir sönmeyecek ışık, Türk varlığının ışığı olarak dikildin!.

(*) Merhum Ruşen Eşref Ünaydın'ın "ATATÜRK'ü Özleyiş i" adlı eserinden alınmıştır.

Özel Okullar

(Baştarafı Sayfa 1'de)

İçel bağımsız Milletvekili Celâl Kargılı'nın kanun teklifine göre faaliyette bulunan özel öğretim kurumları bugünkü değerle Bakanlar Kurulunca satın alınacaktır. Özel öğretim kurumlarının tasviye ve bedelini ödeme şartlarının hazırlanacak özel bir yönetmelik uyarınca yapılması da ayrıca bu kanun teklifinde öngörülmektedir.

bir devrimci

(Baştarafı Sayfa 1'de)

ler ve tedbir alınmasını istemişlerdir. Olaydan sonra Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okuluna gelen "Toplum Polisi" hiçbir müdahalede bulunmamıştır. Bunun üzerine kaçan sanıklardan Ali Karadağ, Erol Kaya ve Mehmet Sağın'ın arkasına düşen öğrenciler E.T.Y.Ö, Okuluna özel olarak yerleştirilen ve öğrencilere silah sağladığı iddia edilen Abdurrahman Öncel'i yakalıyarak Çiftlik Karakoluna teslim etmişlerdir. Çiftlik Karakolunda olaya el koyan polis daha sonra yakalanan sanıklarla birlikte Abdurrahman Öncel'i mahkemeye sevketmiştir.

Müdür

(Baştarafı Sayfa 1'de)

nularak Bakanlığa intikal ettirilmediği bildirilmektedir. İsminin açıklanmasını istemeyen bir yetkili "Bu istifaların aslında bir nazlanma olduğunu, araya girenlerin çalışmaları sonunda bütün Müdür Yardımcılarının istifalarını geri alacağından emin bulunduğunu, Kadro Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra 2/3 lik kadroların geri çekilmesi ile müdür ve müdür yardımcılarının mağdur olacaklarını fakat Bakanlığın alacağı tedbirlerle E.T.Y.Ö. Okulunda müdür yardımcılığının çok çekici bir görev haline getirilebileceğini, esasen müdür yardımcılarının göreve bağlılık anlayışıyla yüksek vatanseverlik duygularının istifalarına engel olduğunu" söylemiştir.

Başyazı

(Baştarafı Sayfa 1'de)

çeli kuruluşlarda asli ve sürekli görevlerin de Devlet memurları eliyle gördürüleceği yazılıdır. Bütün bunlar, halen Devlet memuru, hizmetli, sözleşmeli ve yevmiyeli olarak genel ve katma bütçeli kuruluşlarda çalıştırılmakta olan personel için kadrolar ihdas edilmesini zorunlu kılmaktadır. İşte 1322 sayılı Genel Kadro Kanunu bu amaçla çıkarılmıştır. 1322 sayılı Genel Kadro Kanununa ek cetvellerde yalnız kadrolara yer verilmiş fakat bu kadroları karşılıyan ünvanlar gösterilmemiştir. Bunun en önemli nedeni, Genel Kadro Kanunu tasarısının gerekçesinde de belirtilmiş olduğu gibi "ÜNVAN STANDARDİZASYONU" ve "ORGANİZASYON ANALİZLERİNİN" 1971 mali yılı başına kadar plânlanmasına olanak hazırlamak ve bir takım karışıklıkları daha başlangıçta önlemektir. 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun yolluklara değğin 7. maddesi de öğretmenleri yakından ilgilendirmektedir. Buna göre 6245 sayılı k a n u n d a değişiklik yapılıncaya değin öğretmenlere ve diğer Devlet memurlarına yolluklar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun uygulamasına geçilmeden önceki aylık ve ücret tutarları üzerinden hesaplanarak ödenecektir. 1322 sayılı Genel Kadro Kanununu değğin bu kısa tanımlama ve açıklamadan sonra, öğretmenlerin intibakının yapılmasında ortaya çıkan somut bir adaletsizliğe değineceğiz.

Bilindiği gibi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanununun 9. maddesi ile değiştirilen 36. maddesine göre Devlet memurları 8 hizmet sınıfına ayrılmışlardır. Eğitim ve öğretim işleri ile görevlendirilen tüm öğretmenler "EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFINI" oluşturmaktadır. Bu sınıfta, özel kanunlarına göre orta veya yüksek dereceli öğretim kurumlarında öğretim görevi yapmak niteliğini taşıyanların 10. derecenin ilk kademesinden işe başlayarak 1. derecenin son kademesine kadar yükselmeleri öngörülmektedir.

3656 sayılı Kanun uyarınca orta veya yüksek dereceli bir öğretim kurumunda, örneğin 1967 yılı başında, 450 lira kadro aylığı ile göreve başlamış olan bir öğretmenin 3 yılda bir terfi alındığına göre 1970 yılı başında kadro aylığı 500 lira olur. 1327 sayılı Kanunun 90. maddesi ile getirilen Ek Geçici 2. maddesine göre bu öğretmenin intibakı, kadro aylığını karşılayan 10. derecenin ilk kademesine yapılacaktır. Oysaki, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun uygulamasına geçildikdikten sonra, örneğin Aralık 1970 ayı başında, orta veya yüksek dereceli bir öğretim kurumunda görev alacak bir öğretmen de 10. derecenin ilk kademesinden işe başlayacaktır. Devlet memurlarının intibakının yapılmasında gözönünde bulundurulacak genel esasları açıklayan ve Başbakanlık tebliği olarak 17 Ekim 1970 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan "İZAHNAME"ye göre, orta veya yüksek dereceli öğretim kurumlarında, 3656 sayılı Kanun uyarınca 1968 ve 1969 yıllarında göreve başlamış olup henüz kadro aylığı 450 lira olan öğretmenlerin intibakı gene 10. derecenin ilk kademesine yapılacaktır. Açık olarak görülmektedir ki, 3656 sayılı Kanun uyarınca orta veya yüksek dereceli öğretim kurumlarında göreve başlayan ve 3 yıl hizmet ederek 1 terfi alan öğretmenlerle göreve yeni başlayan ve başlayacak olan öğretmenler arasında hiçbir ayırım yapılmamış ve hiçbir fark gözetilmemiştir. Bunun sosyal adalet anlayışı ile bağdaşmayan bir uygulama olduğunu özellikle belirtmek isteriz.

■ Öğretmenler fedakârdır.

■ Öğretmenler, hiçbir dönemde emeklerinin karşılığını alamamışlardır.

■ Öğretmenler, geçim sıkıntısı çekmekte ve gerçekten çok ağır koşullar altında yaşamlarını sürdürmektedirler.

■ Öğretmenler, geçim sıkıntısından kurtulmak ve günden güne artan hayat pahalılığının bunaltıcı etkilerinden sıyrılmak için büyük kentlerde garsonluktan tutun da dolmuş şöförlüğüne kadar kendilerini, mesleklerini daha iyi icra etmekten alıkoyan çeşitli işlerle uğraşmaktadırlar.

Öğretmenlerden daima fedakârlık istenmiş ve istenmektedir. Artık Devlet yönetimine egemen olan siyasal güçlerin, bu ülkenin ve Türk Ulusu'nun geleceğini hazırlamak sorumluluğunu omuzlarında taşıyan öğretmenlerden daha fazla fedakârlık istemeğe hakları yoktur. Ulusça yapılacak fedakârlıklarda ve katlanılacak sıkıntılarda, hiç şüphe etmiyelim ki, çilekeş öğretmenler gene ön saflarda bulunacaklardır. Bizim asıl üzüldüğümüz, 150 bin öğretmenin varlığının her zaman hiçe sayılmış olması ve diğer meslek topluluklarına yoğurdun kaymağı dağıtıldıktan sonra ancak öğretmenlerin hatırlanabilmesidir.

1322 sayılı Genel Kadro Kanunu ile 17 Ekim 1970 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan Başbakanlık tebliği, Devlet memurlarının intibakında, 1327 sayılı Kanunun 90. maddesi ile getirilen Ek Geçici 2. maddesinin esas alınacağını, fakat 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunun 9. maddesi ile değiştirilen 36. maddesine uyulmıyacağını göstermektedir. Öğretmenlerin intibakı 36. maddeye göre değil 90. madde ile getirilen Ek Geçici 2. maddeye göre yapılacaktır. Ayrıca, çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler, öğretmenlere hak etmiş oldukları derecede yeteri kadar kadro verilmediğini de ortaya koymuş bulunmaktadır. Bu durumda öğretmenlerin direnmeleri ve göstereceklari tepki kamuoyunca olağan ve olumlu karşılanacaktır. Yetkililerin yuvarlak sözlerle öğretmenleri teselli etmek ve oyalamak yerine konuya anlayışla eğilmelerini istemekteyiz.

"Her ülke eğitimini geliştirmek için bir strateji düşünmelidir,,

İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER

Ekonomik gelişme yönünden eğitim sorunları

Bir milletin ilerlemesi herşeyden önce ve en fazla onu teşkil eden kişilerin gelişmesine bağlıdır. Bir millet insan potansiyelini ve insanın gayrimaddi değerlerini geliştirmedikçe diğer hususlarda; meselâ maddî, ekonomik politik ve kültür yönlerinden fazla ilerleyemez. Geri kalmış ülkelerin çoğunda esas sorun doğal kaynaklar yönünden bir fakirlik değil, fakat insan unsurunun gelişmemiş olmasıdır. Bu nedenle, bu milletlerin en önemli ödevi beşerî kaynaklarını geliştirmesidir; bu ise eğitimin, yeteneklerin, ümidin geliştirilmesi ve böylece erkek, kadın ve çocukların beden ve ruh sağlıklarının sağlanması demektir.

Başlangıç yolu çok açık ve seçik görünmektedir: Okullar açmak ilk ve orta öğretim ile teknik eğitim için geniş bir program uygulamak. Fakat gerçekte mesele o kadar basit değildir. Bu ülkeler böyle muazzam bir programı kabul edebilecek bir durumda olmayıp, sınırlı olan imkânlarını eğitimde en yararlı olabilecek alana yatırmak zorundadırlar. Öte yandan, en kestirme yolun seçimi, problemleri çözmekten çok yeni zorluklar yaratabilir; bazı memleketlerde, meselâ mühendis yetiştirmek problemden başka birşey yaratmayabilir. Gelişmiş veya gelişmemiş herhangi bir memlekette eğitim, eğer kişiler aldıkları eğitimi kullanma fırsatını bulamaz ve teşvikini göremezlerse sosyal yönden sıkıntılara sebep olabilir.

Bu nedenle her ülke, eğitimini ve beşerî kaynağını geliştirmek için, strateji düşünmek ihtiyacındadır. Bu strateji o memleket insanlarının gelenek ve karakterlerine, memleketin gelişme seviyesine ve ilerlemek için mevcut imkân ve fırsatlara dayanmalıdır. Massachusetts İnstitue Of Technology'den Charles A. Myers ile birlikte 75 ülke ile ilgili çalışmalarımız ("Eğitim, İnsangücü ve Ekonomik Gelişme" adıyle kitap halinde basılmıştır.) sonucunda ulaştığımız bu sonuç beni son derece etkilemiştir.

Burada gelişmenin farklı safhalarında bulunan ve her safhaya has tipik meseleleri ile üç ülkedeki durumu örnek olarak gösterip, o çalışmamızdan çıkan bazı ana fikirleri sunacağım. Bu üç ülke Nayasaland, Kolombia ve Mısır'dır.

Nayasaland Orta Afrika'nın doğusunda ve yeni yeni ortaya çıkan bir çok Afrika Devletini (Tanzanya, Kenya, Nijerya, Mali, Gabon, Kuzey Rodezya gibi) temsil edebilir nitelikte küçük bir ülkedir. Dünyada en az gelişmiş ülkelerden birisi olarak gösterilir. Şimdiye kadar çoğunlukla orda yerleşmiş beyazların sahip olduğu ve idare ettiği geniş tarım tesislerinden elde edilen başlıca üç çeşit ürün - çay, tütün ve pamuk - yetiştirilmekteydi. Ülkenin üç milyon nüfusunun büyük bir kısmını etrafa yayılmış, zavallı bir durumda yaşayan küçük çiftçiler teşkil eder. Adam başına düşen yıllık gelir 60 Dolar kadar tahmin edilmektedir. Modern sanayi ülkeye ulaşmaktan çok uzaktır ve bu nedenle ekonomik gelişme esas olarak tarımsal gelişmesine dayanmak zorundadır.

Nayasaland şimdi hükümetini kurma hakkına ve teşrii kuvvete sahip olmakla beraber, hükümetin ve özel sektörün üst seviyedeki işleri hiç değilse orta öğrenim görmüş olmayı gerektirdiğinden, bugün bu işlerin yüzde doksanı yabancılar tarafından yürütülmektedir. Bütün ülkede yerli bir avuç - doktor, bir avukat, bir mühendis - ve bir tek stenograf mevcut olup bir tane bile kendi ilim adamı yoktur. Bütün halk arasından ancak dört yüz kadar orta ve elli kadar da üniversite eğitimini (ülke dışında) tamamlamış kişi vardır.

İlkokul çağındaki çocukların yüzde kırkı okula devam etmekle beraber okuldan ayrılma oranı çok yüksektir: 1951 yılında okula başlayan 33.000 çocuktan on yıllık eğitimini ancak 620 çocuk tamamlamıştır. Ülkenin ilkokul öğretmenleri son derece yeteneksiz olup, eğitimleri de ilkokul eğitiminden fazla değildir; orta öğretim kurumlarındaki kalifiye öğretmenlerin ancak üçte biri Afrikalıdır.

Nayasaland hükümeti, pek tabiî olarak, hâlen Afrikalı olmayanlarca yürütmek zorunda kaldığı iş hayatını ve seviyedeki eğitim işlerinin gerekli eğitimi almış Afrikalılar tarafından yürütülmesini ve ülkenin tam bir bağımsızlığa ulaşmasını şiddetle arzu etmektedir. Bu yavaş yürüyen bir iş olduğundan hükümetin seçeceği en iyi yol mevcut yabancıların bir süre daha kalmalarını sağlayarak bir taraftan bugünün işlerini yürütmek, diğer taraftan ilerde onların yerine geçecek Afrikalıları yetiştirmektir. Bu program için en verimli ve uygun şekil Afrikalıları, kalifiye personel gerektiren hükümet daireleri, iş kurumları, plâlasyonlar ve diğer kurumlardaki işlerde bizzat çalıştırarak, iş başında yetiştirmektir.

Nayasalandlılar bu işleri yabancılardan devraldıklarında pek tabiî olarak yerlerine geçtikleri kimseler kadar para kazanmak isteyeceklerdir. Hükümet maaşlarda bu şekilde bir paralellik sağlamada, eğitim meselesinin ve kurmak zorunluğunu hissedeceği diğer yeni se rvislerin çok yüksek masraflar gerektirdiğini görerek zorlukla karşılaşacaktır. Ancak ne var ki, kendi öz vatandaşları için sosyal durum, politik ilişkiler veya eskiden maaş tespitlerinde geçerli diğer düşüncelerden sıyrılarak işin önemi ile ilgili oranda bir tazminatla teşvik edici rasyonel bir sistemi de kurmak zorundadır. Yetenekliliği ve başarıyı teşvik edici uygun bir sistem olmadan, ülkenin gelişmesine katılma yönünden eğitime yapılan yatırım boşuna yapılmış olacaktır.

Nayasaland, eğitim sistemini kurarken önümüzdeki yirmi yıl içinde bazı güç seçimler yapma zorunluğu ile karşılaşacaktır. Meselâ, ilk ve orta öğretime ne kadar yatırım yapmalıdır? Millet olarak ilerlemek söz konusu ise insanların eğitilmesi ve yeni nesillerin ülkenin geleceğini kurmada gerekli bilgi ve becerilerle yetiştirilmesi zorunludur. Aynı zamanda, yabancılar ülkeyi terkettiğinde hemen onların yerine geçip politik ve ekonomik gelişmeyi devam ettirebilecek yeterli eğitimi almış yerlilerden müteşekkil bir liderler kadrosuna ihtiyacı vardır. Bu zorunluluk nedeniyle önümüzdeki on yıl içinde önceliğin orta öğretime verilmesi gerekir, zira bugün orta öğretim çağındaki çocuk nüfusunun ancak yüzde birbuçuğunun okula kayıtlı olduğunu görüyoruz.

Orta öğretimde esas ağırlık genel eğitim sağlayan okullara mı, yoksa meslekî ve teknik okullara mı verilmelidir? Bu konuda da karar vermek zor fakat kaçınılmazdır: Zira genel eğitim daha ucuzdur, meslekî eğitimin maliyeti ise öğrenci başına dört beş kere daha fazladır; ve bu eğitimi verecek iyi yetişmiş öğretmenler yoktur. Yeni olan bu milletin en çok ne gibi meslekî becerilere sahip elemanlara ihtiyaç duyacağını önceden kestirmek zordur; şu kadar ki, bu çeşit eğitimin en iyi şekilde iş başında verebileceği söylenebilir.

Yazan:
Prof. Frederick Harbison
Çeviren:
Suzan Yıldırım

Yüksek öğrenimde de durum aynı şekilde nazik olmakla beraber açıklanması mümkün sebeplerden, tercih daha az zordur. Nayasaland'ın üniversite eğitimi için bir süre öğrencileri dışarı yollaması ve eğitim ücretini ödemesi bir üniversite kurmasından daha ucuza gelecektir. Fakat ulusal prestij yönünden ve kabiliyetli gençlerini tamamen kaybetme riskinden kurtulmak için Nayasaland'ın kendisine ait bir üniversite kurması önemlidir. Bu nedenle mevcut hükümet ülkede bir yüksek öğretim kurumu işi ile de kendini görevli saymıştır. Üniversite ulusun en çok ihtiyaç duyduğu kollarda yüksek eğitime önem verecek ve ülke kültürünün bir lideri ve sembolü olarak dimdik duracaktır.

Önümüzdeki on yıl içinde, ilk öğretimi finanse edecek bir kaynak bulma sıkıntısı mevcut olmakla beraber, durum tamamen ümitsiz değildir. Önemle üzerinde durulması gereken husus, öğretimin kalitesini yükseltmek ve okula kaydolan öğrencilerin ilk öğretimlerini sonuna kadar devam ettirmelerini sağlamaktır. Hareket noktası modern eğitim araçlarının, örneğin; uygun görülecek bölgesel okul kitapları ve okul malzemeleri, radyo, televizyon ve diğer benzeri araçların tanıtılması olabilir. Orta ve yüksek öğretimin âcil ihtiyaçları bir kere halledilince Nayasaland bütün çocuklara ilk öğretimi vermek üzere harekete geçmelidir.

Yukarıda açıklanan kadar önemli olan diğer bir husus da, Nayasaland ve benzeri diğer ülkelerin yetişkinleri eğitmek gibi, büyük bir ihtiyaç içinde ve aynı zamanda imkâna sahip olmalarıdır. Okul çağında alamadıkları temel eğitimi ülkenin tüm erkek ve kadınlarına formel dersler halinde hem noksanlarını giderir ve hem de ulusal ölçüde okur - yazarlığı artırır. Ayrıca, yetişkinleri eğitme programı halkın yaşayışını yükseltmede katkısı olabilecek tarım, sağlık, çocuk bakımı, ev inşası ve diğer benzeri konuları da kapsayabilir.

Gelişmekte olan bir ülke diye nitelenen Kolombiya'nın Nayasaland ile karşılaştırıldığında bir hayli ileri durumda olduğu görülür. İnsangücü kaynağı ölçeğimizde Kolombiya, ilkel Nayasaland ile Batı Avrupa ülkeleri arasında orta yoldadır. Kolombiya Latin Amerika'daki bazı ülkeler ve Türkiye, İran, Pakistan ve Gana gibi kısmen gelişmiş ülkeler arasında yer almaktadır.

Nayasaland'ın orta öğrenim çağındaki çocuklarının okula devam edebilen yüzde 1,5 na karşılık Kolombiya'da bu oran yüzde 13,6 dır. Ülkede, yüksek öğrenim çağındaki nüfusun yüzde 1,8 nin kaydolduğu yirmibeş üniversite vardır; Nayasaland'daki 60 dolara karşılık kişi başına gayri safi millî hasıladan 260 dolar düşmektedir. Kolombiya, nüfusunun yüzde 54 ü tarım ile uğraşan bir tarım ülkesi olmakla beraber, hızla gelişen bir endüstrisi vardır ve yakın bir gelecekte ekonomik gelişmesi daha çok ileri bir sanayileşmeye dayanacaktır.

Kolombiya'nın, ilim ve mühendislik dalları hariç diğer bütün üst seviyedeki işlerin gerektirdiği eğitimi görmüş elemanları vardır. Fakat; teknisyen, ustabaşı, tarımsal araştırma ve rehberlik, öğretmen, hemşire gibi teknik sahalar ile yarı meslekî sahalardaki kalifiye eleman sayısı yetersizdir.

Kolombiya'nın yüksek öğrenim sistemi beşerî ilimler ve hukuk konularında pek çok, fakat ilim ve mühendislik dallarında çok az kurslar veren dengesiz bir sistemdir. Üstelik, üniversitelerinin kalitesi düşüktür; laboratuvar ve kütüphaneleri iyi donatılmamış olup çok fakirdir ve öğretim hemen tamamen iyi yetiştirilmemiş, ek - görevli öğretmenler tarafından yürütülmektedir. İlim dallarındaki kurslar yerine beşerî bilim ve hukuk konularına önem verilmesi, miktar uğruna kalitenin feda edildiğinin bir ifadesidir; öğrencilere ilim veya mühendislik dallarında kurslar vermek, hukuk kursları vermekten dört ilâ altı kat daha pahalıya mal olmaktadır. Böylece Kolombiya teknoloji ve ilimden uzaklaşarak (Kendi üniversitelerini kurmaya başlayan ülkelerin çoğunda olduğu gibi.) dolar başına en çok sayıda öğrenciyi okutma yolundadır.

Teknisyenler ile yarı - meslekî işlerdeki işçilerin yetiştirilmesi daha da yetersizdir. 1962 yılında Kolombiya'da üniversitelerdeki öğrencilerin sayısı 23.000 olmasına karşılık, teknik üniversitelerde yalnız 1.150 öğrenci bulunuyordu; bu oran gerekli olanın tam tersi bir durumdadır ve ülkede teknisyenden çok mühendis vardır. Gelişmekte olan ülkelerde, gelişmiş ülkelerden daha fazla bir şekilde gençler mezun olduklarında daha iyi gelir ve yüksek prestij sağladığından üniversiteleri teknik okullara tercih etmektedirler.

Şaşılacak husus şudur: Kolombiya yirmibeş üniversiteyi desteklediği ve son derece düşük bir ücretle üniversite eğitimine imkân verdiği halde orta öğretime çok daha az ilgi göstermektedir. Pek az devlet ortaokulları vardır; üniversiteye devam etmek isteyen Kolombiyalıların çoğu özel okullara gitmektedir. Özel hazırlık okullarına kayıt olanağı sınırlıdır. Ve Kolombiya'lı ailelerin yüzde beşinden daha azı bu masrafları karşılayabilir. Böylece Kolombiya'da orta öğretim, ülkenin yetenekli gençlerinin ilerlemesi için bir kapı olacağı yerde, zengin çocuklarının üniversiteye gitmeleirne imkân veren bir dar boğazdır. Kolombiya'nın ilk öğretimi de gelişmemiştir. Bir hayli para okul yapımına harcanmış olmakla beraber müfredat programları iyi plânlanmamış ve öğretim standartlarının altında kalmış olup okuldan kayıt sildirme oranı da çok yüksektir. Üçüncü sınıfa doğru öğrencilerin büyük bir çoğunluğu okuldan kaçmakta ve birinci sınıfa kaydolan öğrencilerden ancak sekizde biri beş yıllık ilk öğretimini tamamlamaktadır.

Kolombiya eğitim sisteminde en kuvvetli unsur, işçilerden alınan vergilerle finanse edilen ve kendi örgütleri tarafından kontrola tabi tutulan fabrika işçileri için eğitim programıdır. Millî çıraklık servisi (S.E.N.A.) nin yaptığı iş gerçekten büyük bir başarıdır. Örgütün inşa ettirdiği ve modern araçlarla donattığı meslekî eğitim merkezleri vardır; uzman okutmanlar tutmuştur ve yalnız çıraklık dersleri vermekle yetinilmeyip işçilere çok çeşitli kursların fabrikalarda uygulamaları gösterilmektedir.

Nayasaland'da olduğu gibi Kolombiya'da da ülkenin beşerî kaynaklarını geliştirme yönünden en âcil ihtiyaç orta öğretim sisteminde reform yapılması ve bu öğretimin yaygın hale getirilmesidir. Kolombiya bütün yetenekli gençlere ücretsiz orta öğretim olanağını vermek yanında, üniversitelerinde de ziraat, ilim ve mühendislik fakülterini geliştirmelidir. Üniversitelere mümkün olduğu kadar çok öğrenci kaydetme yerine, öğrencilerin ve öğretimin kalitesini yükseltme yoluna gitmelidir. Bu yönde bir değişiklik politik yönden hoş olmayabilir. Fakat teşvik edici uygun bir sistem bu işi kolaylaştırabilir. Hükümet ciddî yetersizlik sebebi ile diğer mesleklere nazaran ilim adamlarına, mühendislere ve işçilere verilecek maaş ve ücretlerde ve toplum içindeki prestijlerini artırmada ileri bir adım atmak zorundadır. Aynı strateji toplumun teknik ve yarı - meslekî sahalarda kaydırılmasında da uygulanmalıdır. Eğer ücret klâsik üniversite mezunlarına nazaran daha cazip olursa ve eğer yarı - meslek grubundakilere boş zamanların üniversitede kurslar alarak tam - meslek sahibi olmaya yükselme fırsatları tanınırsa, bu işlere karşı ilgi muhtemelen artacaktır.

Üçüncü örnek olarak aldığımız Mısır tuhaf bir örnektir: Bazı ihtisas dalları hariç, kullanılabileceğin en çok, iyi yetişmiş elemanı vardır. Mısır'ı örnek olarak seçmiş olmanın nedeni, bu ülkenin bugünkü gelişme seviyesinde gerekenden fazla yüksek kaliteli elemanlar yetiştirilmesine fazla gayret sarfeden - Hindistan dahil - birçok ülkeyi temsil edebilmesidir.

Kaynakları sınırlı ve halkının çoğu (% 65) çiftçi, GSMH dan kişi başına isabet eden (140 Dolar) olan ve yalnız iki okula giden çocuklarının oranı bakımından yarı -

(Devamı Sayfa 3'de)

TÜTÖS — Aylık Meslek Gazetesi. TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI adına Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : M. Emin ZORKUN, Teknik Yönetmen : İnan GÖKSEL
Adres : TÜTÖS Gazetesi P. K. 199 — ANKARA — İdare yeri : Menekşe Sokak No. 6/3 Yenişehir - Ankara. Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez. Ticarî ilân ve reklâmlar pazarlığa tâbidir. Gazetenin adı anılmadan yazılar yayınlanmaz. Abone: Yıllık 6, altı aylık: 3 liradır. Dizgi ve tertip: TÖYKO matbaası Tel: 10 41 68 ANKARA — Baskı : Kısmet Matbaası